

KK44

Inspirationshæfte til
KK44 Festival 2023

Vidunderlige vildveje

Forord

Temaet for KK44 Festival 2023 er *Vidunderlige vildveje*. For KK44 er en festival, hvor det skal være muligt at være vild. Her skal være plads til at finde nye kringelkroge i livet, plads til at udforske og opdage. Her skal være plads til at gøre og være uden formål. Her skal simpelthen være plads til at lege.

KK44 er også en festival, hvor der er plads til at gå vild. Her behøver man ikke at kende svaret på forhånd og have fastlagt kursen fra start til slut. For sådan er livet ikke. Livet er tumultarisk og kan byde på opture, nedture og detoure.

Man føder et barn og har alle mulige drømme på dets vegne; men hvem ved, om barnet har samme drømme? Samfundet kan mene, at man skal gennem folkeskole, gymnasium, universitet og ud og arbejde hurtigst muligt; men måske er det slet ikke dét, man har lyst til. Måske er der nogle ting i livet, der kalder på fordybelse og langsomhed i stedet for acceleration og resultater.

Der er ingen tvivl om, at vildveje kan være produktive og føre til profitable resultater. Men er det derfor, vi skal interessere os for vildvejene? Er det ikke netop fordi, de ikke skal føre noget bestemt sted hen, at vildvejene fascinerer og drager os? Måske er det endda kontraproduktivt at “spekulere i vildveje”: Kan man sætte sig for at falde over noget?

Dette hæfte har ingen konkrete ideer til arrangementer, men indeholder en refleksion over én bestemt måde at tænke på vildveje. Sammen med Erik Lindebjergs foredrag til inspirationsmødet i Dybkær Sognegård torsdag d. 23/2 håber jeg, at det kan sætte tankerne i gang blandt alle festivalens brugere, samarbejdspartnere og venner – så vi kan skabe en KK44 Festival i 2023, der vokser vildt i alle mulige retninger og kan vise os alle de fantastiske, vidunderlige vildveje.

Hvis I får ideer og vil deltage i festivalen med et arrangement, så kontakt koordinator Andreas Vinther Jensen på mail koordinator@kk44.dk eller telefon 30517295.

God læselyst,
Andreas Vinther Jensen
Koordinator, KK44

Ind i labyrinten

Billedet af labyrinten er noget af det første, der kom frem for mit blik, da vi begyndte at tænke på vidunderlige vildveje.

Ordet “labyrint” er mystisk. Man ved ikke, hvor det kommer fra. Måske fra det lydiske ord *labrys*, der betyder tveægget økse, og som måske har været det kongelige symbol for kong Minos på Kreta.

Ifølge græsk mytologi var Minos en ond tyran og krigsherre, der gjorde guden Poseidon vred, da han nægtede at ofre en tyr til ham. Poseidon sørgede for, at Minos’ kone, Pasiphaë, blev grebet af lyst efter tyren, og hun blev gravid med monstret Minotaurus, der var halvt mand og halvt tyr.

Minos fik den geniale arkitekt Daedalos til at konstruere en labyrint, der kan huse Minotaurus. Den romerske digter Ovid skrev om labyrinten i sine *Metamorfoser*:

Daedalus, verdensberømt for sin snilde i arkitekturen,
bygger det hus så der ikke er mærker at se eller huske,
kun korridorer der løber på kryds og på tværs i et virvar.

Lige så lunefuldt leger Maeander med Phrygiens vande,
lader dem strømme snart ind og snart ud og så frem og tilbage,
møde sig selv og betragte de bølger der først kommer siden,
så de forvirret går snart imod kilden og snart imod havet.

Daedalus indlagde samme forvildelse i sine gange,
så at han selv kun med nød og besvær kunne finde tilbage.
Så ubegribeligt var det at orientere sig i dem.

Ovid fremkalder billedet af den snoede flod Büyük Menderes i det sydvestlige Tyrkiet, der er kendt for sine mange slyngninger og vildveje. Man får den tanke, at labyrintens gange ikke blot er et sindrigt system af tilrettelagte veje, men en evigt forandrende strøm, der går snart i den ene, snart i den anden retning. Der er virvar og forvildelse i Daedalos’ labyrint.

Den argentinske forfatter Jorge Luis Borges tog labyrintmotivet til sig. I *Alefen* fra 1939 fortæller præsten hr. Allaby en historie med titlen “De to konger og de to labyrinter”:

Kongen af Babylonien fik konstrueret en mægtig labyrint, “så forvirrende og sindrig, at de besindigste mænd ikke turde gå ind i den og at de, som gik derind, for vild.” En dag besøgte den enfoldige konge af Arabien den babyloniske konge, og han blev vist labyrinten. Han for vild, og kunne kun komme ud efter at have bedt om guddommelig assistance. Kongen af Arabien anerkendte den babyloniske konges konstruktion, men sagde, at han i Arabien havde en anden labyrint og at han, om Gud ville, en dag skulle lade den babyloniske konge stifte bekendtskab med den.

Da kongen nåede Arabien igen, samlede han sine hære og indtog Babylonien, styrtede dens borge i grus, dræbte befolkningen og tog kongen til fange. Arabiens konge bandt Babyloniens konge til en kamel og de red tre dage ud i ørkenen, hvor han sagde til ham:

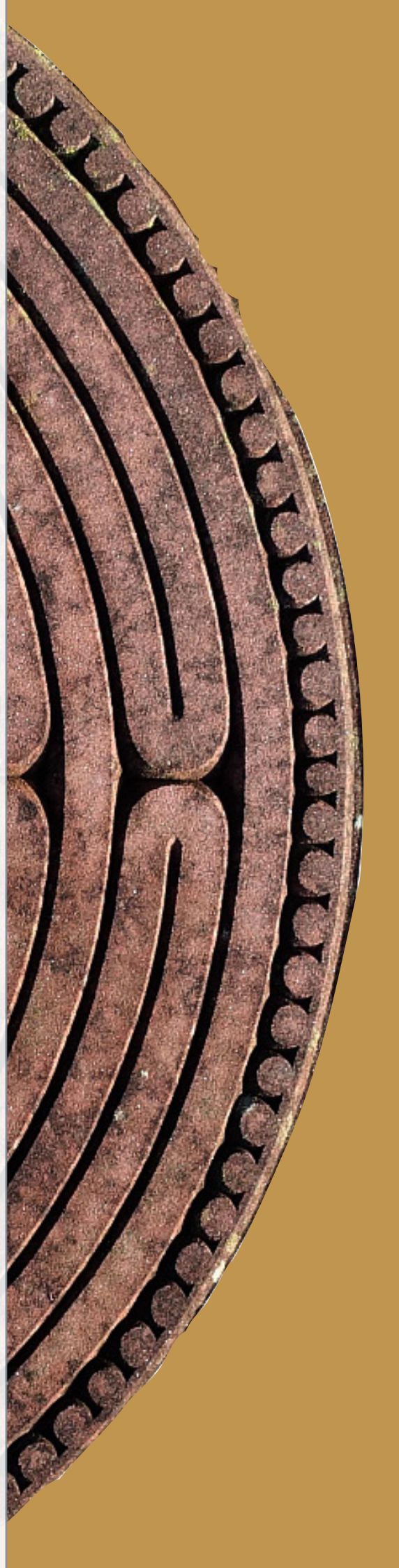
Oh, konge over tiden og århundredets materie og sum! I Babylonien ville du lade mig gå vild i en labyrint af bronze med mange trapper, døre og mure; nu har den Almægtige villet, at jeg skal vise dig min, hvor der ikke er trapper at gå op ad, ikke døre at åbne, ikke udmattende gange at komme igennem, ikke mure, som spærrer dig vejen.

Ligesom når Ovid beskriver Daedalos’ labyrint som bølgerne, der folder sig ind i hinanden i et mærkeligt, amorft rum, således er den arabiske konges ørkenlabyrint et rum uden mulighed for orientering. Labyrinten har ingen vægge.

At komme på vildvej er måske netop dette at miste orienteringen. Det er at bevæge sig ind i et rum uden vægge. Kongen af Babylonien døde af sult og tørst i Hr. Allabys historie, der slutter med den højstemte besked:

Ære være Han, som ikke dør.

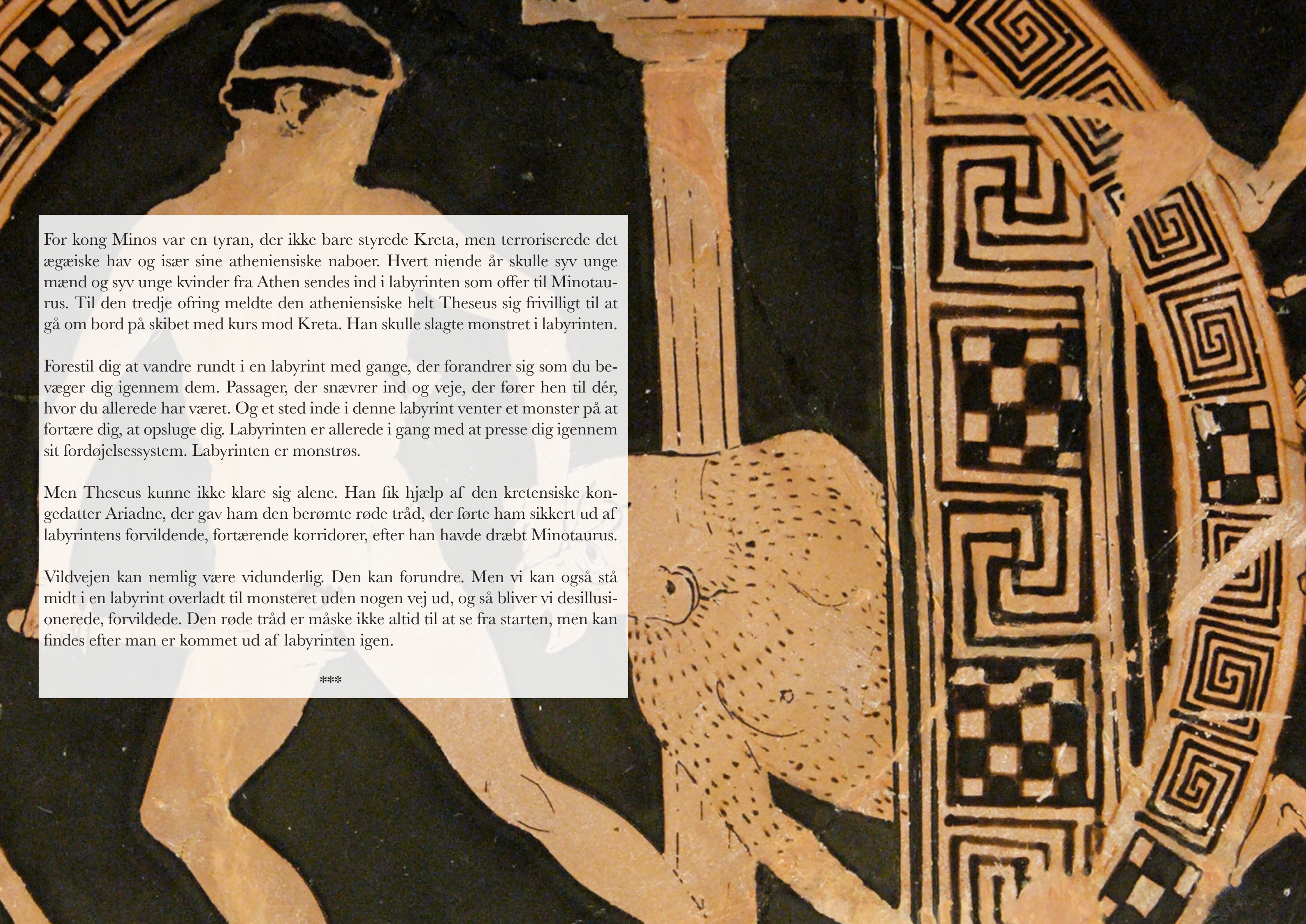
Der er noget på spil i labyrinten, en risiko for at fare vild og ikke finde ud. Men det er måske også faren, der fascinerer, når man er på vildvej. Det er den, der driver mennesket til at begive sig ud i ørkener og på tværs af have og opdage nye måder at leve på.

Ordet “labyrint” er mystisk. Englænderne bruger ordet “maze”, der kommer af det middelalderengelske *masen*, der betyder “to perplex, to bewilder”. Måske kommer det af det oldengelske **mæs*, der betyder “delusion, bewilderment”. Det er forbundet med verbet “amaze”, *at forundre*.

“Bewilderment” – forvildelsen, forvirringen – det er den følelse, man får, når man er i labyrinten. Det var den følelse, der holdt Minotauren fanget i labyrinten – og som greb dens ofre.

For kong Minos var en tyran, der ikke bare styrede Kreta, men terroriserede det ægæiske hav og især sine atheniensiske naboer. Hvert niende år skulle syv unge mænd og syv unge kvinder fra Athen sendes ind i labyrinten som offer til Minotaurus. Til den tredje ofring meldte den atheniensiske helt Theseus sig frivilligt til at gå om bord på skibet med kurs mod Kreta. Han skulle slagte monstret i labyrinten.

Forestil dig at vandre rundt i en labyrint med gange, der forandrer sig som du bevæger dig igennem dem. Passager, der snævrer ind og veje, der fører hen til dér, hvor du allerede har været. Og et sted inde i denne labyrint venter et monster på at fortære dig, at opsluge dig. Labyrinten er allerede i gang med at presse dig igennem sit fordøjelsessystem. Labyrinten er monstrøs.

Men Theseus kunne ikke klare sig alene. Han fik hjælp af den kretensiske kongedatter Ariadne, der gav ham den berømte røde tråd, der førte ham sikkert ud af labyrintens forvildende, fortærende korridorer, efter han havde dræbt Minotaurus.

Vildvejen kan nemlig være vidunderlig. Den kan forundre. Men vi kan også stå midt i en labyrint overladt til monsteret uden nogen vej ud, og så bliver vi desillusionerede, forvildede. Den røde tråd er måske ikke altid til at se fra starten, men kan findes efter man er kommet ud af labyrinten igen.

Ordet “labyrint” er mystisk. Man ved ikke, hvor det kommer fra. Men det kan være svært ikke at høre det latinske *lābium* deri. “Læbe”, betyder det. De smaskende læber fra Minotaurus, fra selve labyrinten, der langsomt indtager. *Labia* er kønslæberne, og er der ikke noget næsten seksuelt over labyrintens inciterende indbydelse til at fare vild i den?

I *Praksis, 7: Hundekunstneren og andre blindgyder* har Per Højholt skrevet en kort tekst med titlen “Kritik af labyrinten” og med undertitlen “En kærlighedshistorie”. Her genkalder fortælleren sig, hvordan han mistede sin mødom:

Det begyndte med, at jeg var på bordel sammen med min fader. Det var inden Verdenskrigen, den første, i Genève, hvor han opholdt sig med sin familie for at blive behandlet for en alvorlig øjensygdom. Pigen var en meget smuk italienerinde, der tjente til universitetsstudier ved at stille sin matgyldne krop til billedkunstneres og mere velstillede mænds rådighed. Medens jeg klædte mig af og bluedes over min manddom (jeg var 15 år) og lidt efter, da jeg, stadig overvåget af min fader, lagde mig hos den blomstrende pige, gennembævedes jeg af den salighed der griber en, når ens inderste lyst falder sammen med et faderligt påbud. Stimuleret og hjulpet af hendes kyndige hånd trængte jeg vantro og halvkvalt af lykke ind i den levende, omsluttende og sig stadig åbnende, dybere labyrint, som hun bød mig, og netop som jeg troede, den var endeløs og ikke nogen blindgyde og fryden således kunne blive ved med at vokse og ingen ende ville tage, blev jeg snigløbet af orgasmen, som fratog mig alt. »Jeg ligner en frø,« tænkte jeg, da jeg trak mig tilbage fra hende, »at jeg skal ses sådan!«

For Højholt er den seksuelle akt en indgang i labyrinten. Den åbnende, indtagende desorientering, der byder på bævende salighed. Læberne, der fortærer. Ligesom hos Borges er labyrinten hos Højholt udstrakt mellem endeløshed og blindgyder: Sammenfaldet af lyst og faderligt påbud skaber en oceanisk følelse i den 15-årige dreng, der ikke kan se ende på fryden, der vokser vildt. Hans labyrint er som Ma-eanders strømme. Det er en utopisk tilstand, hvor sønnens og faderens vilje tilsyneladende er ét. Men pludselig bliver han snigløbet af orgasmen, og den radikale åbenhed bliver med ét til en blindgyde.

Drengen er i Genève med sin familie for at behandle faderens øjensygdom. Den voksne mand, der i historien fortæller om sin første gang, er selv blevet blind. Borges blev blind kort tid efter han udgav *Aleffén*. Den italienske forfatter Umberto Eco opkaldte den blinde bibliotekar i *Rosens navn* efter ham: Jorge af Buorgo, der var én af de eneste, der havde adgang til det enorme labyrintiske klosterbibliotek. Blindheden og labyrinten hænger sammen.

Er blindheden som den babyloniske konges ørkenvandring? Hvor man ikke kan se vægge og veje, ikke kan orientere sig efter mærker og tegn? Omvendt er den 15-åriges kval efter orgasmen: “at jeg skal ses sådan!” Det minder om syndefaldsmyten i 1. Mosebog: Da Adam og Eva havde spist af frugten, så de pludselig hinanden, og de blev set af Gud. Og med ét faldt skællet fra deres øjne, men samtidig blev deres verden mindre. De blev smidt ud af den lukkede have, men den åbne ødemark viste sig at have sine egne begrænsninger.

Blikket fører ind i en blindgyde. Det erotiske, begærende blik, det fortærende blik, det afklædende blik – blikket gør blind. Labyrinten er at blændes af blikket.

LÆBEGRAMMATIK

læbe
læber
læbeste
labyrint

– Marianne Larsen, *Hændelser i stresset melankoli*, 2015